

Asia: VN/9806/2021

Taiteen edistämiskeskusta koskeva arviointi

1. Taiteen edistämiskeskuksen perustehtävää, tulevaisuuden visioita ja strategista asemointia tulee terävöittää

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiteen edistämisen määrärahat Suomessa ovat taantuneet järjestelmällisesti liian alhaiselle tasolle. Taiteen edistämiskeskuksen tärkein tehtävä pitäisi olla yleisesti taiteen julkisen rahoituksen vahvistaminen, määrärahojen lisääminen ja taiteilijoiden taloudellisen aseman merkittävä vahvistaminen/taiteilijoiden työskentelyedellytysten merkittävä vahvistaminen. Taiken tulisi ennakkoinnin ja tutkimuksen (Cuporen avulla) keinoin perustella koko ajan vahvemmin taiteen julkisen rahoituksen merkitystä ja selvittää sen oikea mittakaava. Tällä hetkellä taide jää yhteiskunnallisen, julkisen rahoituksen kilpailussa toistuvasti alakynteen ja tähän reagointi pitäisi olla nimenomaan Taiken tehtävä. Taiteen julkisen tuen mittakaava on jämähtänyt.

2. Taiteen edistämiskeskuksen ohjauksen ja strategisen johtamisen tueksi tulee perustaa erillinen hallitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Autoritäärinen johtamistapa on vanhanaikainen ja epämotivoiva ja se on sisältänyt ohuesti perusteltuja äkkikäännöksiä toimintalinjauksissa. Johtamistapaa tulisi muuttaa demokraattisempaan suuntaan. Tässä hallitus voisi olla hyvä työväline. Tärkeää on, että hallitus koostuu taiteen ammattilaisista, ja Taiken päätösvalta tulisi olla mahdollisimman lähellä taidekenttää. Vain silloin hallitusmalli olisi taiteen edistämisen näkökulmasta hyvä uudistus. Jos hallitus linjaa sisältöihin ja rahoitukseen liittyviä valintoja, tulee ohjauksen tulla taiteen kentältä. Hallituksen tulee vahvistaa toimikuntien roolia strategisten päätösten osalta.

3. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Taiteen edistämiskeskuksen välistä tulosohjausta tulee terävöittää

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Toimikunnalla ei ole kantaa näihin asioihin. Kysymykset liittyvät OKM:n ja Taiken välisiin suhteisiin tavalla, johon toimikuntatyön näkökulmasta ei ole mahdollista ottaa kantaa. Tämä oikeastaan kuvaa hyvin toimikuntien strategisesti heikkoa roolia nyky-Taikessa. Keskeiset ohjausmekanismit tapahtuvat neuvotteluissa, joissa toimikunnilla ei ole mitään roolia ja toimikuntien asiantuntemusta ei oteta käyttöön.

4. Taiteen edistämiskeskuksen itsenäistä asemaa tulee vahvistaa ministeriön tavoiteohjelmissa määritellyn delegointiperiaatteen mukaisesti

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Toimikunnalla ei ole kantaa näihin asioihin. Kysymykset liittyvät OKM:n ja Taiken välisiin suhteisiin tavalla, johon toimikuntatyön näkökulmasta ei ole mahdollista ottaa kantaa. Tämä oikeastaan kuvaa hyvin toimikuntien strategisesti heikkoa roolia nyky-Taikessa. Keskeiset ohjausmekanismit tapahtuvat neuvotteluissa, joissa toimikunnilla ei ole mitään roolia ja toimikuntien asiantuntemusta ei oteta käyttöön.

5. Taiteen toimikuntalaitos tulee uudistaa perusteellisesti

Valitse sopivin

En kannata

Muutosehdotus tai muu kommentti

Väite ja sen taustalla olevat tulkinnat ovat merkillisiä. Ehdotettu muutos johtaisi arviointi- ja päätösprosessin erottamiseen tavalla, jossa kokonaisuutta ei enää arvioitaisi vertaisarvioinnin näkökulmasta. Keskeinen päätösperiaate katkaistaisiin tällä uudistuksella. Muutoksessa menetetään rahoituksen kokonaisnäkemys ja moninaisuus.

Arvioiden mukaan nykyjärjestelmää koskeva palaute on erittäin hyvä, mutta tämä ei näy johtopäätöksissä. Miksi toimikuntalaitosta koskevat johtopäätökset eivät perustu saatuun palautteeseen? Toimikunnat ovat myös ottaneet toistuvasti esille vertaisarvioinnin vahvuuksia ja toimikuntien strategisen roolin kehittämiskohtia, mutta ne on sivuutettu arvioinnin johtopäätöksissä. Toimikuntajärjestelmän tärkein kehittämistarve koskee sitä, miten toimikuntien asiantuntijuutta hyödynnetään ja arvostetaan. Toimikuntien arviointityöstä tulee saada lukukorvaus ja toimikuntien tieto taidekentän kokonaistilanteesta tulee ottaa nykyistä paremmin huomioon Taiken strategisessa kehittämisessä. Nyt toimikuntien asiantuntemusta ei strategiassa hyödynnetä.

6. Taiteen edistämisen alueellista toimintaa tulee vahvistaa ja toiminnot tulee organisoida uudelleen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Alueellinen tieto ja osaaminen tulee säilyttää. Aluekeskus voisi olla hyvä asia, samoin aluetaiteilijan sijoittaminen sinne. Oleellista on se, että alueellinen vastuu nähdään aidosti viraston tehtävänä.

7. Taiteen rahoitusmalli tulee uudistaa. Uudistuksen tueksi tulisi laatia kokonaisvaltainen selvitys taiteen rahoituksen tilasta ja tulevaisuudesta.

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Oleellista on taiteen julkisen rahoituksen lisääminen läpi koko järjestelmän. Pitää keskittyä riittävän laajaan, moninaiseen ja pitkäjänteiseen taiteen rahoitukseen, ei siihen, miten nykyisiä liian pieniä tukia jaetaan jollakin uudella tavalla. Tulee myös muistaa se, että nykyisen rahoitusjärjestelmän sisäinen muuttaminen on aina riski, jossa muutoksien pitäisi perustua ennakointitietoon. Suomessa taiteen rahoitus on tutkimusten mukaan jäänyt jälkeen suhteessa bruttokansantuotteeseen verrattuna esimerkiksi muihin Pohjoismaihin. Taiteen aseman ja rahoituksen pitää saada ansaitsemansa poliittinen painoarvo ja taiteen rahoitus tulee siirtää kokonaan valtion budjettirahoituksen piiriin. Taiken pitää ottaa voimakkaampi yhteiskunnallinen rooli taiteen edistäjänä, ei pelkästään rahoituksen operatiivisena jakajana.

8. Taiteen edistämiskeskuksen toiminnan kansainvälisyyttä tulee vahvistaa

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Pitää ensin arvioida, missä kansainvälisyyteen liittyvissä asioissa Taike on oikea toimija. Tällä hetkellä kansainvälisiä tehtäviä hoitaa useita eri organisaatioita ja Taikella on tietty roolinsa toimijoiden välisessä verkostossa. Tavoitteen ei tulisi olla se, että Taiken toimintaa vahvistetaan itseisarvoisesti, vaan se, että taidekenttä saa parempia resursseja kansainväliseen toimintaansa. Onko juuri Taiken suurempi rooli perusteltua? Taiken ei tule ottaa sellaisia päällekkäisiä kansainvälisiä palvelutehtäviä, joissa on jo olemassa parempi, mutta liian niukasti resursoitu toimintakulttuuri ja asiantuntemus (esim. tiedotuskeskukset). Taiken viranomaistoiminta ei ole omiaan viemään kansainvälistä potentiaalia huippuunsa, vaan se edellyttää kansainvälisesti orientoituneiden ammattitoimijoiden

resurssointia. Kansainväliset vertaisarvioija eivät sovi suomalaiseen taiteen arviointijärjestelmään vaan aiheuttavat mm. kielipoliittista epäoikeudenmukaisuutta ja lisäkustannuksia etenkin pienemmille hakijatahoille.

Taiteen edistämiskeskuksen uudistamisen vaihtoehdot

**Raportissa on esitetty uudistamisen vaihtoehdoiksi kolme kehittämismallia (s. 149-152).
Mikä esitetyistä kehittämismalleista olisi mielestänne sopivin.**

Status quo eli nykymalli pienin parannuksin

Perustele valintasi

-

Terho Henri
Valtion visuaalisten taiteiden toimikunta